

บทที่ 2

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

การทดลองเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2548 และสิ้นสุดเดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 ที่ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์และแปลงทดลองภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วัสดุ

1. เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดพันธุ์นครสวรรค์ 72 จากศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์ และแปซิฟิก 984 จากบริษัทแปซิฟิกเมล็ดพันธุ์ จำกัด
2. ตะกร้าพลาสติกขนาด 12.0x23.5x6.0 ซม. สำหรับทดสอบความงอกในสภาวะจำกัดน้ำ ที่มีการควบคุมความชื้น และขนาด 26.0x30.0x8.0 ซม. สำหรับทดสอบความงอกในสภาวะจำกัดน้ำ ที่ไม่ควบคุมความชื้น
3. ดินในแปลงปลูก (มีความจุความชื้นดิน 19.82%)
4. ดินล้าควน
5. กระดาษเพาะ
6. ถุงพลาสติก
7. ขวดฉีดน้ำ
8. ดินสอก๊อปปี้
9. ปีกเกอร์
10. ตะกร้าพลาสติก
11. ถุงกระดาษ
12. กล้องไฟม
13. ไม้บรรทัด
14. เทอร์โมมิเตอร์
15. พลาสติกสำหรับคลุมเพื่อควบคุมความชื้น

อุปกรณ์

1. ตู้เพาะเมล็ดพันธุ์
2. เครื่องวัดอุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์
3. เครื่องชั่งละเอียด
4. ตู้อบ
5. ห้องเย็นอุณหภูมิ 10⁰ซ.
6. ชั้นวางเพาะเมล็ดพันธุ์

วิธีการ

นำเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดทั้ง 2 พันธุ์ มาเก็บรักษาในห้องเย็นที่อุณหภูมิ 10⁰ซ. และทยอยแบ่งเมล็ดพันธุ์ออกมาบรรจุในถุงกระดาษเก็บในตะกร้าพลาสติกที่อุณหภูมิห้องเดือนละครึ่ง เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพต่างกันจนมีความงอก 70% หรือต่ำกว่า แล้วนำเมล็ดพันธุ์บรรจุถุงพลาสติกเก็บในกล่องพลาสติกเข้าเก็บรักษาในห้องเย็น เพื่อใช้ทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ในสภาวะจำกัดน้ำใน 3 ฤดูกาลของภาคใต้ คือ ฤดูแล้ง (เดือนมีนาคม พ.ศ. 2549) ฤดูฝนแรก (เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549) และฤดูฝนสอง (เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548) และหาความงอกในแปลงในสภาวะแล้งในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ทดลองแต่ละพันธุ์มีจำนวน 5 กอง คือ

กองที่หนึ่ง เก็บรักษาในห้องเย็นตลอดเวลา

กองที่สอง เก็บรักษาในถุงกระดาษ 1 เดือน แล้วนำไปเก็บรักษาในห้องเย็น

กองที่สาม เก็บรักษาในถุงกระดาษ 2 เดือน แล้วนำไปเก็บรักษาในห้องเย็น

กองที่สี่ เก็บรักษาในถุงกระดาษ 3 เดือน แล้วนำไปเก็บรักษาในห้องเย็น

กองที่ห้า เก็บรักษาในถุงกระดาษ 4 เดือน แล้วนำไปเก็บรักษาในห้องเย็น

ทดสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ทุกกองก่อนใช้ทดลอง ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 และในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพเมล็ดพันธุ์

การทดลองประกอบด้วย

(1) การทดสอบความงอกในสภาวะจำกัดน้ำ ที่ควบคุมความชื้นของบรรยากาศด้วยการคลุมด้วยพลาสติก เปรียบเทียบกับการทดสอบที่ไม่มีการควบคุมความชื้นของบรรยากาศโดยทำการทดสอบใน 3 ฤดูกาล ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 และเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2549

(2) การงอกในแปลง ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

การทดสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์

1 ความงอกมาตรฐาน ทดสอบความงอกมาตรฐานของเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ตามวิธีการในกฎการทดสอบเมล็ดพันธุ์ของสมาคมนักทดสอบเมล็ดพันธุ์ (AOSA, 2001) โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์จำนวน 50 เมล็ด x 4 ซ้ำ ในม้วนกระดาษเพาะ 3 แผ่น ด้านล่าง 2 แผ่น และปิดด้านบนเมล็ด 1 แผ่น นำม้วนกระดาษมาวางในตู้เพาะอุณหภูมิสถับ 20-30⁰ซ. นาน 16 และ 8 ชม. สลับกันไปตลอดการเพาะ ประเมินความงอกทุกวัน ตั้งแต่ครั้งแรก (first count) เมื่อเพาะได้ 4 วัน จนถึงครั้งสุดท้าย (final count) เมื่อเพาะได้ 7 วัน คำนวณเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ที่งอกในแต่ละซ้ำ

2 ความแข็งแรงของเมล็ดพันธุ์ ทดสอบ 3 วิธี

2.1 ดัชนีความเร็วในการงอก (speed of germination index) ตรวจนับจำนวนต้นกล้าปกติที่งอกทุกวันจากการทดสอบความงอกมาตรฐานจากข้อ 1 มาคำนวณหาดัชนีความเร็วในการงอกในแต่ละซ้ำ จากสูตร(AOSA, 2002)

$$\text{ดัชนีความเร็วในการงอก} = \text{ผลบวกของ} \left\{ \frac{\text{จำนวนต้นกล้าปกติในวันที่ตรวจนับ}}{\text{จำนวนวันหลังเพาะที่ตรวจนับ}} \right\}$$

2.2 ความยาวยอดของต้นกล้า เพาะเมล็ดพันธุ์ จำนวน 20 เมล็ด x 4 ซ้ำ โดยใช้กระดาษเพาะที่ชุ่มน้ำ 2 แผ่น เรียงเมล็ดพันธุ์เป็น 2 แถว แถวแรกห่างจากขอบบนของกระดาษ 6 ซม. และแถวที่ 2 ห่างจากขอบบนของกระดาษ 13 ซม. วางเมล็ดพันธุ์ให้ปลายรากลงสู่ด้านล่างของกระดาษเพาะ และให้ส่วนของต้นอ่อนหงายขึ้น ปิดทับด้วยกระดาษชุ่มน้ำอีก 1 แผ่น แล้วม้วนกระดาษเพาะหลวม ๆ นำไปวางให้ตั้งเอียง 45⁰ ในตู้เพาะที่อุณหภูมิ 25⁰ซ. ในที่มีมืด เมื่อครบ 7 วัน นำต้นกล้าปกติมาวัดความยาวยอด โดยวัดจากส่วนที่เป็นรอยต่อระหว่างรากกับยอดถึงปลายยอด (AOSA, 2002)

2.3 น้ำหนักแห้งของต้นกล้า นำต้นกล้าปกติจากข้อ 2.2 แยกเอาอาหารสะสมออกให้เหลือเฉพาะส่วนของแกนต้นอ่อน นำไปอบที่อุณหภูมิ 80⁰ซ. นาน 24 ชม. (AOSA, 2002) ซึ่ง

น้ำหนักแห้งต้นกล้า แล้วคำนวณหาน้ำหนักแห้งต้นกล้าต่อต้น จากสูตร

$$\text{น้ำหนักแห้งต้นกล้าต่อต้น} = \frac{\text{น้ำหนักแห้งต้นกล้าปกติที่อบ}}{\text{จำนวนต้นกล้าปกติ}}$$

การทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ในสภาวะจำกัดน้ำ

1. การเตรียมดิน การหาความชื้นและความจุความชื้นดิน

1.1 การเตรียมดิน ผสมดินล้าควนกับดินในแปลงภาคพืชศาสตร์ ในอัตราส่วน ดินในแปลง 10 ส่วน ดินล้าควน 3 ส่วน เพื่อให้ดินมีความจุความชื้นดิน 35%

1.2 การหาความชื้นดิน สุ่มตัวอย่างดินผสม จำนวน 50 กรัม x 4 ซ้ำ ชั่งน้ำหนักแล้วนำไปอบที่อุณหภูมิ 105^oซ. นาน 24 ชม. ชั่งน้ำหนักหลังอบ คำนวณหาความชื้นดินจากสูตร

$$\text{ความชื้นของดิน (\%)} = \left\{ \frac{\text{น้ำหนักดินก่อนอบ} - \text{น้ำหนักดินหลังอบ}}{\text{น้ำหนักดินหลังอบ}} \right\} \times 100$$

1.3 การหาความจุความชื้นดิน สุ่มตัวอย่างดินผสมปริมาณ 1,000 กรัม ใส่ตะกร้าพลาสติกขนาด 26.0x30.0x8.0 ซม. ที่รองด้วยกระดาษ เติมน้ำจนไหลออก คลุมด้านบนด้วยกระดาษที่เปียกชื้น เพื่อป้องกันการระเหยของน้ำตั้งไว้ 24 ชม. สุ่มตัวอย่างดินหาความชื้นตามวิธีการในข้อ 1.2 เป็นความชื้นที่ระดับความจุความชื้นดิน

2. การทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ในสภาวะจำกัดน้ำ

2.1 เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดทั้ง 2 พันธุ์ จำนวน 50 เมล็ด x 4 ซ้ำ ใช้ดิน 2,000 กรัม ใส่ตะกร้าพลาสติกขนาด 26.0x30.0x8.0 ซม. ให้น้ำที่ 70% ของความจุความชื้นดินครั้งเดียวในวันเพาะตามวิธีการของसानิต (2545) วางที่อุณหภูมิห้อง โดยไม่มีการคลุมพลาสติก

2.2 เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดทั้ง 2 พันธุ์ แต่ละกองเมล็ดพันธุ์ จำนวน 50 เมล็ด x 4

ซ้ำ ใช้ดิน 350 กรัม ใส่ตะกร้าพลาสติกขนาด 12.0x23.5x6.0 ซม. ให้น้ำที่ 40 50 และ 60% ของความจุความชื้นดินครั้งเดียวในวันเพาะ คำนวณปริมาณน้ำที่เติมลงไปดินตามวิธีการเพาะเมล็ดพันธุ์ในสภาพหนาว (Hampton and TeKrony, 1995) วางที่อุณหภูมิห้อง ควบคุมความชื้นด้วยการคลุมพลาสติกครอบโครงชั้นวางโดยรอบ ให้ตะกร้าที่เพาะเมล็ดพันธุ์อยู่ภายใน

ชั่งน้ำหนักดินทั้งตะกร้าที่เพาะทุกวัน เพื่อคำนวณการเปลี่ยนแปลงความชื้นในดินที่เพาะเมล็ดพันธุ์ โดยการชั่งน้ำหนักดินที่เติมน้ำรวมทั้งตะกร้า ลบด้วยน้ำหนักตะกร้าและน้ำหนักดินหลังเพาะที่ 4 วัน แล้วนำมาคำนวณหาความชื้นดินที่เหลือ เทียบกับปริมาณดิน 100 กรัม และประเมินความงอกตามกฎของสมาคมนักทดสอบเมล็ดพันธุ์ (AOSA, 2001) ในช่วงอายุ 4-7 วัน คำนวณเปอร์เซ็นต์ความงอก ที่อายุการประเมิน 4 5 และ 7 วันหลังเพาะ ตัดต้นกล้าปกติที่ระดับคอคิน มาวัดความสูงจากโคนต้นถึงปลายยอดของต้นกล้าที่อายุ 7 วันหลังเพาะ แล้วนำไปอบที่อุณหภูมิ 80⁰ซ. นาน 24 ชม. (AOSA, 2002) ชั่งน้ำหนักแห้ง แล้วคำนวณหาน้ำหนักแห้งของยอดต้นกล้าเฉพาะส่วนที่อยู่เหนือดิน

3. การงอกในแปลง

เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดทั้ง 2 พันธุ์ แต่ละกองเมล็ดพันธุ์ จำนวน 50 เมล็ด x 4 ซ้ำ ในแปลงขนาด 1.00x1.25 ม. ระยะปลูก 50x4 ซม. ปลูก 1 เมล็ด/หลุม ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ทำสองชุดโดยชุดที่หนึ่งให้น้ำทุกวัน และชุดที่สองให้น้ำครั้งเดียวในวันปลูก โดยการให้น้ำแบบฝนเทียมจนดินไม่สามารถรับน้ำต่อไปได้อีก เพื่อใช้เป็นการปลูกในสภาวะแล้ง ประเมินความงอกทุกวัน ตั้งแต่อายุ 4-7 วันหลังปลูก (AOSA, 2001) ตัดต้นกล้าปกติที่ระดับคอคิน วัดความสูงจากโคนถึงปลายยอดของต้นกล้าที่อายุ 7 วันหลังปลูก แล้วนำไปอบที่อุณหภูมิ 80⁰ซ. นาน 24 ชม. (AOSA, 2002) ชั่งน้ำหนักแห้ง แล้วคำนวณหาน้ำหนักแห้งของยอดต้นกล้าต่อต้น และคำนวณดัชนีความงอกในแปลง หรือ Field Emergence Index (FEI) เพื่อดูความสามารถในการงอกในแปลงเทียบกับความงอกมาตรฐาน (Egli and TeKrony, 1995) จากสูตร

$$FEI = \frac{\text{เปอร์เซ็นต์ความงอกในแปลง}}{\text{เปอร์เซ็นต์ความงอกมาตรฐาน}} \times 100$$

เปอร์เซ็นต์ความงอกมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการทดลองทางสถิติ โดยใช้แผนการทดลอง Completely Randomized Design (CRD) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan's Multiple Range Test (DMRT)